

UNOHDETUT

teksti JOHANNA FRONDELIUS
kuvat JOHANNA FRONDELIUS, SUSANNA KEKKONEN

Metsään hylätty Belle-spanieli pelastui
portugalilaiselta koiratarhalta Espooseen,
mutta kaikille koirille ei käy yhtä hyvin.
Auttaako niiden adoptoiminen yksi kerrallaan?

A photograph of a brown and white spaniel running through a forest. The dog is in the center of the frame, running towards the viewer. Its ears are flapping, and its tongue is out. The background is a dense forest of tall evergreen trees. The foreground is filled with green, needle-covered branches, some of which are blurred due to a shallow depth of field.

Parivuotias,
Suomessa
Belle-nimen
saanut spanieli
on luultavasti
entinen met-
sästyskoira.

Belle hyörii lasten ympärillä ja osallistuu kaikkeen. Se jopa vahtii pöydän alla, jos nuorempi lapsi pudottaa ruokaa lattialle.

”Tullessaan Belle oli kohtelias ja hiljainen. Nyt siitä on kuoriutunut iloinen klovni.”

Parivuotias breagnenspanieli Belle istuu Miia Viljasen sylissä ja nuolee tämän kasvoja. Vajaa vuosi sitten Belle oli laiha ja huonoturkkinen löytökoira, joka toimitettiin portugalilaiselle koiratarhalle. Puoli vuotta sitten se muutti Espooseen Miian, tämän puolison ja kahden lapsen uudeksi perheenjäseneksi.

Belle löytyi portugalilaisesta metsästä. Luultavasti se ei ollut soveltunut metsästyksen ja oli siksi hylätty. Belle oli arka ja vaikea saada kiinni. Metsään se olisi varmasti lopulta kuollut, jos sitä ei olisi pelastettu ensin tarhalle ja sieltä espoolaiselle sohvalle.

Belle tupsahti Miiaa vastaan koirien adoptioita järjestävän Adopted with Love -yhdistyksen sometilillä. Miia ja tämän puoliso olivat harkinneet koiran ottamista, mutta pienten lasten takia pentukoira ei ollut heille vaihtoehto.

- Kaikki kävi huomattavasti jouhevammin ja helpommin kuin olin kuvitellut, Miia kertoo.

Synttärilahja jää kadulle

Suomessa koirat ovat monelle rakkaita perheenjäseniä, joiden hyvinvointiin käytetään yhä enenevässä määrin aikaa ja rahaa. Vuonna 2022 suomalainen kotitalous laittoi lemmikkieläimiin, niihin liittyviin tuotteisiin ja palveluihin keskimäärin 317 euroa. Kymmenessä vuodessa summa on kasvanut kolmanneksella.

Monissa muissa Euroopan maissa lemmikit nähdään edelleen omaisuutena, jonka omistaja voi halutessaan heittää pois. Kymmenen miljoonan asukkaan Portugalissa on väkilukuun suhteutettuna valtava määrä hylättyjä koiria ja kissoja. Koiratarhoilla on jopa miljoona koditonta eläintä. Lähes jokaisella kunnalla on oma eläinsuojansa, ja lisäksi on yksityisiä tarhoja.

- Usein koirat ovat tarhalle tullessaan laihoja ja täynnä loisia. Joillakin on haavoja tai vaikkapa tupakanpoltaman jälkiä ihossaan, kertoo Adopted with love -yhdistyksen perustaja **Jonna Palmu**.

Hän hoitaa yhdistyksen kautta adoptiokoiria ja -kissoja Suomeen. Hän tehnyt vapaa-ajallaan noin seitsemän vuoden ajan eläinsuojelutyötä Portugalissa, jossa asuu talvet. Työkseen hän tekee yritystapahtumia.

- Havahduin eläinten hylkäämisongelmaan asuessani lyhyen aikaa Kreikassa, mutta vasta Portugaliin muuttaessani silmäni avautuivat ongelman todelliselle laajuudelle. Eläinten auttaminen on minulle elämäntehtävä.

Portugalissa hylätään metsästyskoiria, kun ne eivät olekaan metsästyksen sopivia eli hauku tai aja saalista. Portugalissa metsästetään esimerkiksi peuroja, peltopyyitä ja villisikoja.

Koiria jätetään heitteille myös muuton, perheenisäyksen tai vain eläimen aikuiseksi kasvamisen takia. Koiria hankitaan vaikkapa syntymäpäivä- tai joululahjaksi ja jätte-

tään kadulle tai tarhoille pyhien jälkeen. Maaseudulla koiria saatetaan pitää pellonlaidalla lyhyen ketjun päässä, ruokkia silloin tällöin ja hakea pari kertaa vuodessa metsästämään.

Eläinten huonossa kohtelussa on osin kyse vanhanaikaisista asenteista. Portugali on myös verrattain köyhä maa. Monilla ihmisillä on paljon muitakin asioita ratkottavana elämässään.

- Portugali on eläinten suhteen kaksijakoinen maa; toisaalta eläimiin suhtaudutaan erittäin lempeästi, mutta eläimiä ei kuitenkaan usein nähdä perheenjäsenenä, ja laiminlyöntejä tapahtuu.

Valmis adoptioon

Haukku kuuluu kauas, kun saavumme Jonna Palmun kanssa Lissabonin suuralueella sijaitsevan koiratarhan pihaan. Canil Municipal de Rio Maiorin tarha on yksi Adopted with Love -yhdistyksen useista yhteistyötarhoista. Aiemmin se oli Jonna Palmun mukaan tappotarha, jossa hylätyt koirat lopetettiin, jos niille ei löydetty uutta omistajaa.

Nykyään paikka on kunnan koiratarha, jossa on monta palkattua työntekijää ja eläinlääkäri. Tarhalla on 70 hylättyä koiraa ja lisää olisi jatkuvasti tulossa.

- Nykyiset työntekijät ovat sydämestään mukana eläin-suojelussa, ja siksi koirilla on hyvät olot.

Koirat pääsevät puistoon juoksemaan kahdesti päivässä,

ja niiden häkkeitä puhdistetaan aktiivisesti. Koirat viettävät aikaa ihmisten seurassa, ja tarhalla on jopa oma kissa, jonka avulla koiria totutetaan kissoihin. Vapaaehtoisia käy taltuttamassa koiria ja koululais- sekä partiolaisryhmiä tutustumassa koiratarhaan.

Meitä vastaan tulee kaksi koiraa hännät heiluen. Kumpikin liikkuu pyörätuolilla. Molemmilta koirilta on poistettu yksi takajalka, sillä koirat oli hylätty tienposkeen, ja ne olivat jääneet auton alle.

Kolmijalkainen saksanpaimenkoiran näköinen kaveri katselee meitä rauhassa kauempaa. Jonna Palmu kertoo, ettei tämä koira elä enää kauaa: se joudutaan lopettamaan pian sairauksien takia. Toinen, vaaleakarvainen koira taas lyöttäytyy heti kylkeeni kiinni, se halajaa rapsutuksia. Minähän rapsutan.

Koiratarhan puolella haukku kiihtyy. Pari päivää sitten tarhalle tuotu yksisilmäinen koira katselee arasti kopistaan, mutta toisessa aitauksessa oleva pitbullin näköinen veijari ei pelkää. Se on ollut tarhalla jo vuosia, sillä sen tutustuttaminen muihin koiriin ja sosiaalistaminen on vienyt aikaa. Tullessaan se pelkäsi erityisesti miehiä. Rotunsa puolesta se on saattanut olla taistelukoira.

Täällä koira on alkanut luottaa ihmisiin ja antaa jo miespuolisen hoitajankin rapsuttaa itseään.

- Tämä koira olisi valmis adoptioon, mutta isoille koirille on vaikeampaa löytää kotia.

→

Tienposkeen hylätyltä koiralta puuttuu takajalka, josta auton alle jääminen takia.

Koiratarhalla koiria totutetaan ihmisiin ja jopa kissaan.

Rescue-koiran adoptoivat haluavat usein pitää koirasta viimeisen päälle hyvää huolta, valita sopivan pedin ja poistattaa hammaskivet. Koirien aiemmassa elämässä niiden perustarpeista-
kaan ei aina ole huolehdittu.

Portugalissa monilla on hyvin-voivia lemmikki-koiria, mutta erityisesti maa-seudulla on tavallista, ettei toisten asioihin puututa: pienissä yhteisöissä ei haluta ilmoittaa viranomaisille, vaikka tiedettäisiin naapurin kohtelevan eläimiään huonosti.

Kahden todellisuuden välissä

Tarhan työntekijä ottaa aitauksesta pienen monivärisen koiran syliinsä silittäväksi. Koiran kieli roikkuu ulkona vanhan, hoitamattoman leukavamman takia. Se on ollut tarhalla vasta viikon, mutta on jo saanut hyvin painoa. Työntekijä kertoo, että tarhalle tullessaan koira oli puolet pienempi kuin nyt.

Jonna Palmu on nähnyt Portugalissa kaikenlaista ikävää: koiria hylättynä tiensivuun ja roska-astioihin ja kiinnitettyinä lyhyellä hihnalla puuhun tai liikennetolppaan.

Eräs omistaja heitti koiran liikkuvasta autosta tielle. Takana tuleva auto onneksi huomasi sen, ja koira päätyi tarhan kautta adoptioon Suomeen. Siitä tuli kaupunkikoira, mutta ei luottavaista matkustajaa.

Joskus koiria hylätään muuton takia.

- Eräskin perhe muutti ja jätti koiran omakotitalon pihalle aitojen taakse. Kun vihdoinkin kuulumme tästä, koira oli ollut siellä kuukausia ja oli todella huonossa kunnossa. Joku sukulainen oli silloin tällöin käynyt viemässä vettä ja ruokaa homeiseen kuppiin.

Portugalissa moni kunta on herännyt koira- ja kissaongelmaan. Esimerkiksi parinkymmenen tuhannen asukkaan Tondelan kaupunki tukee rahallisesti lemmikkien sterilointia, jotta ei-toivottuja pentueita ja kulkukoiria sekä -kissoja saataisiin vähennettyä. Vuonna 2024 sterilointiin yhteensä 136 oli kissaa ja 77 koiraa. Tuki oli lähes 17 000 euroa.

Etelä-Eurooppa saattaa tulla eläinsuojeluasioissa vuosia Suomen perässä, mutta on meilläkin vielä tekemistä.

Suomessa vapaasti ulkoilevia kissoja ei aina steriloida, joten ne tekevät pentuja jatkuvasti. Usein pennut tape-

taan - tai ne muodostavat keskenään puolivillejä jopa kymmenien kissojen populaatioita, joissa kärsitään sairauksista, vilusta ja nälästä. Suomen eläinsuojeluyhdistyksen arvion mukaan Suomessa hylätään 20 000 kissaa vuodessa.

Kaikilla suomalaisilla koirillakaan ei mene hyvin. Julkisuuteen on tullut esimerkiksi eläinsuojelijoiden julkaisemia videoita, jossa suojelukoiria koulutetaan väkivaltaisoin keinoin. Eläimen kohtuuton kurittaminen ja kovakourainen käsittely on Suomen eläinsuojelulaissa kielletty, mutta sitä tapahtuu kotikoirienkin koulutuksessa.

Myös Suomessa metsästyskoiria saatetaan pitää pelkästään häkissä takapihalla ja lopettaa koira, jos se ei vaikkapa hauku hirveä.

Jonna Palmu sanoo, että vapaaehtoistyössä luottamus ihmiskuntaan usein horjuu, mutta kun eläin on uudessa, hyvässä kodissa, maailman parempi puoli raottaa taas verhoaan. Suomalaiset adoptoijat kohtelevat yleensä eläimiään hyvin ja huolehtivat niiden tarpeista. Kontrasti lähtömaahan on toisinaan valtava.

- Suomessa adoptoijat tiedustelevat hammaskivenpoistotarpeesta tai sopivasta pedin koosta, kun taas Portugalissa koirien perustarpeistakaan ei välttämättä ole huolehdittu, ja koiria saatetaan ruokkia pelkillä leivänkannikoilla tai ruoan jätteillä takapihalle. Elämme viestinviejinä kahden todellisuuden välissä.

"Eräskin perhe muutti ja jätti koiran pihalle aitojen taakse."

Koira kerrallaan

Belle-koiran adoptio Portugalista Espooseen Miia Viljasen perheeseen eteni nopeasti: Miia täytti adoptiohakemuksen ja pian yhdistyksen kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen Jonna Palmu soitti keskustellakseen siitä, olisiko kuvan spanieli sopiva koira Viljasen perheelle.

Adoptioprosessissa omistajaperheen soveltuvuus arvioidaan, ja adoptiojärjestö huolehtii siitä, että eläinlääkäri toteaa koiran terveeksi ja valmiiksi lähtemään matkaan. Terveystarkastus on olennainen siksikin, että löytökoirat saattavat tuoda mukanaan Suomeen tarttuvia tauteja.

Kuukauden kuluttua adoptioprosessin aloituksesta Belle oli jo Suomessa. Se lensi Helsinkiin yhdistyksen vapaaehtoisen lentokummin kanssa, ja samana iltana Miia haki koiran kotiinsa Espooseen.

- Matka oli pitkä ja Belle kovin väsynyt, heti perille päästyään se käpertyi nukkumaan. Se vaikutti kuitenkin luottavaiselta, Miia kertoo.

Rescueyhdistys oli kertonut mahdollisista vaikeuksista, ja Miian perhe oli varautunut kaikkeen. Matot oli otettu pois lattioilta ja valmistauduttu siihen, että sisäsiisteyden opettelu voisi viedä aikaa.

- Belle yllätti kaikki, sillä se ei tehnyt tarpeitaan sisälle kertaakaan. Se vain asettui taloksi, Miia kuvailee.

Miia Viljasella oli aiemmin rescuekoira, Suomesta adoptoitu metsästyslinjainen labradori. Se ahdistui kovasti, jos joutui olemaan erossa perheen ihmisistä.

Kun Belle jäi ensimmäisiä kertoja yksin kotiin, sitä tarkkailtiin vauvan itkuhälyttimen kautta, mutta Belle tuntui vain leikottelevan rauhassa sohvalla.

Adoptoimisella ei pelasteta kuin yksi eläin kerrallaan, mutta yhdistykset tekevät myös valistustyötä ja auttavat eläimiä paikan päällä. Esimerkiksi Adopted with love -yhdistys kerää avustuksia koiratarhoille ruoka- ja sterilointikuluihin.

Kotia etsiviä eläimiä löytyy myös Suomesta. Erityisesti kissoja on eläinsuojissa paljon.

Belle-koiran alun pieni varautuneisuus vaihtui uteliaisuuteen jo ensimmäisten viikkojen aikana ja rohkeus kasvoi, Miia kertoo.

- Tullessaan Belle oli kohtelias ja hiljainen, mutta nyt siitä on kuoriutunut iloinen klovnin, joka innostuessaan pyörii ympäriinsä. Puolisoni sanoo, että Belle ei ehkä ole ihan kaikista fiksuin, mutta se on äärimmäisen lempeä ja hassu. ☺

Edistystä ja jumeja

ERITYISESTI Etelä-Euroopassa eläinsuojelussa on paljon tekemistä. Espanjassa ja Portugalissa härkätaisteluperinne jatkuu. Härkätaistelun vastustajat näkevät taistelun kidutuksena, puolustajat kulttuuriperintönä.

METSÄSTYSKAUDEN päättyessä kymmeniä tuhansia koiria hylätään, ja erityisesti Espanjassa metsästyseen käytettyjä galgo- ja podenco-koiria tapetaan tai jätetään kitumaan. Vain murto-osa näistä koirista päätyy pelastusjärjestöjen hoiviin.

EDISTYSTÄKIN tapahtuu. Sirkuseläimistä on luovuttu useissa maissa. Lukuisat Euroopan maat, kuten Alankomaat, Belgia, Irlanti, Italia, Itävalta, Kroatia, Latvia ja Tšekki ovat kieltäneet turkistarhauksen. Suomessa turkistarhoja on yhä vähemmän, ja alan kieltämisestä on keskusteltu pitkään.

EUROOPPALAISISSA kansalaisaloitteissa on vaadittu tuotantoeläinten häkkikasvatuksen kieltämistä EU:ssa. Euroopan komissio teki jo lakiehdotuksen häkkien kieltämiseksi, mutta uudistusta on lykätty.

SUOMESSA on tehty paljon eläinten suojeluun liittyviä kansalaisaloitteita, kuten turkistarhauksen kieltämiseen tähtäävä aloite, metsästysrautojen kieltäminen kansalaisaloite sekä aloite siitä, että väestönsuojaan saisi tulla lemmikin kanssa.

Belle ei ole vielä käynyt koirapuistossa, sillä Miia Viljanen haluaa varmistaa, että tässä vaiheessa sillä on vain hyviä kokemuksia muista koirista. "Ehkä myöhemmin alamme harjoitella tapaamista tuttujen ja kivojen koirien kanssa."